

Колективно битово горещо водоснабдяване в многофамилна жилищна сграда – защо и как?

Март 2023 г.

Този проект се финансира от програмата за научни изследвания и иновации
Хоризонт 2020 на Европейския съюз по силата на договор № 847087.

Автори

Ангел Николаев, Черноморски изследователски енергиен център (ЧИЕЦ)

Лазар Николаев, Черноморски изследователски енергиен център (ЧИЕЦ)

Име на документ	Колективно битово горещо водоснабдяване в многофамилна жилищна сграда – защо и как?
Работен пакет	6
Вид на документа	Доклад
Дата	10.03.2023 г.
Статус	Окончателна версия

Ограничаване на отговорността

Проектът REPLACE се финансира от програмата за научни изследвания и иновации Хоризонт 2020 на Европейския съюз по силата на договор № 847087.

Цялата отговорност за съдържанието на този документ принадлежи на авторите му. Той не отразява мнението на Европейския съюз. Европейската комисия и ИАМСП не носят отговорност за каквото и да е използване на съдържашата се в документа информация.

Възпроизвеждането и преводът с нетърговска цел са разрешени при условие, че е посочен източникът.

1 | Описание на проекта

1.1 Концепция

В многофамилна жилищна сграда в гр. Варна е изградена нова обща инсталация за подгряване и разпределение на битова гореща вода (БГВ): от индивидуални електрически бойлери се преминава към централизирани термopомпи въздух-вода. Термopомпите използват 2.5÷3.5 пъти по-малко електроенергия за подгряване на еквивалентно количество топла вода.

Проектът е реализиран колективно за 48 апартамента – след решение на етажните собственици и посредством договор с компания за енергийни услуги.

1.2 Обект и положение преди проекта

Проектът е реализиран за 3 входа от съществуваща многофамилна сграда, разположена в кв. „Владиславово“, гр. Варна. При построяването на сградата е било предвидено тя да се свърже към централно топлоснабдяване, като за всеки вход е била изградена и обща инсталация за БГВ. Топлофикационна мрежа обаче в този квартал не е била развита и няма перспективи това да се случи в средносрочен план.

Във всеки от входовете има по 16 апартамента, т.е. новата инсталация обхваща общо 48 апартамента.

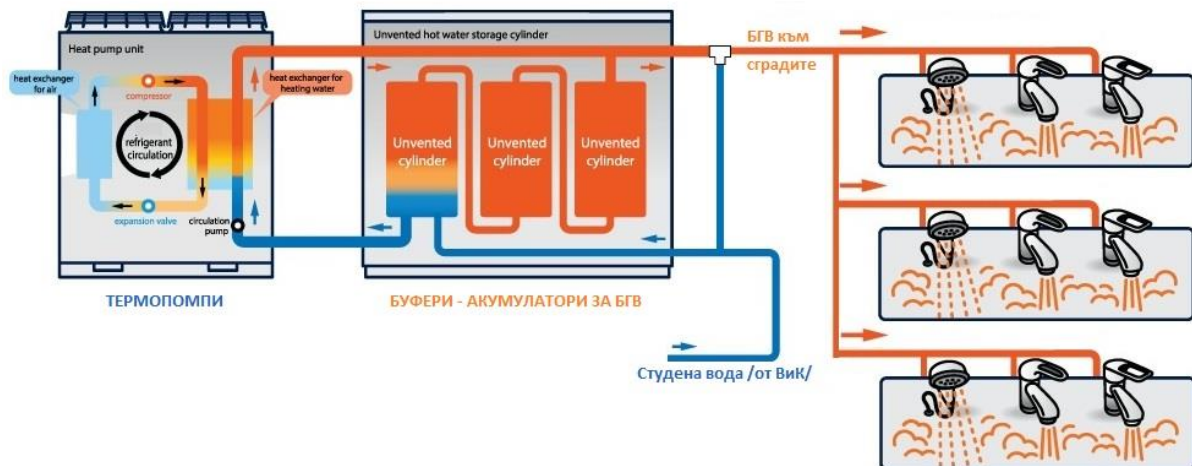
Преди проекта топлата вода (БГВ) във всеки от апартаментите се е подгрявала с индивидуален електрически бойлер.

1.3 Информация за новата инсталация

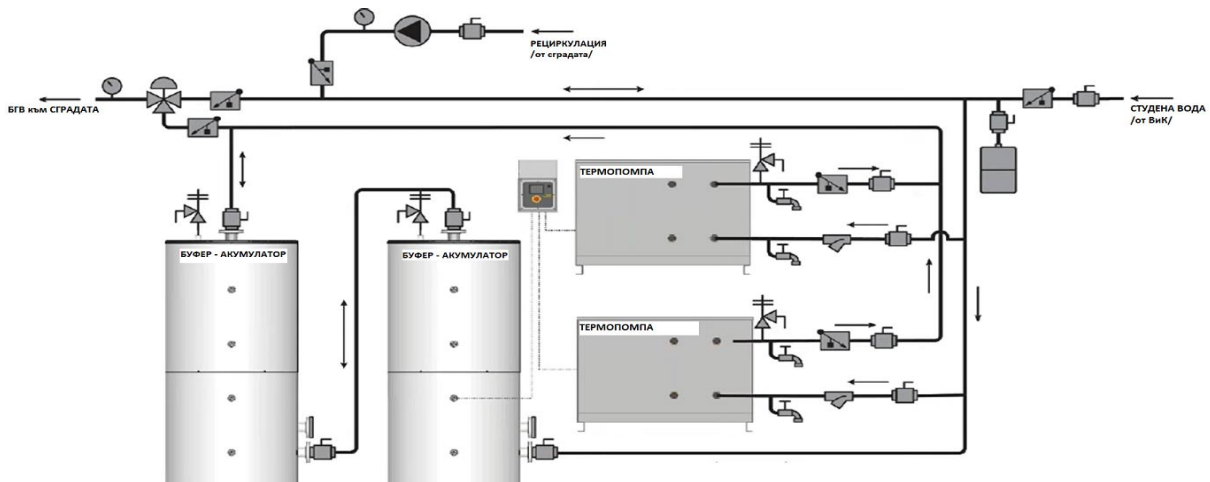
По проекта е изградена нова инсталация, включваща:

- 2 бр. високотемпературни термopомпи въздух-вода за подгряване на БГВ (до 60°C);
- 2 бр. буфери-акумулатори за съхранение на подгряватата БГВ;
- циркуляционни помпи;
- топлоизолирана тръбна мрежа за БГВ (вкл. рециркуляционна линия) до всеки апартамент;
- общ топломер (измерване на произведената топлинна енергия);
- общ водомер (измерване на общото консумирано количество вода за БГВ);
- индивидуални водомери (за всеки апартамент) с дистанционно отчитане;
- автоматика, спирателна и контролна арматура и др.

Термopомпите са разположени на покрива на средния от трите входа.

Фиг. 1 - Примерна принципна схема на инсталацията /Източник: [Mitsubishi Heavy Industries](#)/

Фиг. 2 - Примерна схема на свързване с 2 термопомпи и 2 буферни съда (с един ход на водата) /Източник: [Caleffi Hydronic Solutions](#)/

1.4 Бизнес модел на проекта

Общото подгряване и разпределение на БГВ е реализирано с участието на местна компания за комунални услуги, предлагаща и енергийни услуги с гарантиран резултат (по-долу наричана ЕСКО).

След постигането на съгласие от Етажните собствениости и подписването на договорите, компанията е проектирала и изградила новата инсталация за своя сметка при бизнес модел, в който:

ЕСКО компанията:

- поддържа и експлоатира инсталацията;
- заплаща електроенергията за оборудването
- извършва дялово разпределение (между апартаментите) на топлоенергията за подгряване на БГВ – на база на показанията на общ топломер и индивидуални водомери;
- фактурира и събира дължимите суми за разпределената топлоенергия.

Крайните потребители заплащат разпределеното им количество топлоенергия за подгряване на БГВ при цена, която е договорена да бъде с фиксиран % отстъпка от brutната цена за нощна тарифа за електроенергия за битови потребители за текущия период.

2 | Ползи от проекта

2.1 Ползи за крайните потребители

2.1.1 Намалени разходи за подгряване на БГВ

В резултат на колективния проект, икономическите ползи за крайните потребители са от порядъка на 20% от базовите им годишни разходи за електроенергия за подгряване на БГВ. Сумарно това се равнява на около 4 000 лв. ($\approx 2\,000$ €) годишно.

2.1.2 Комфорт и сигурност на ползване на БГВ

След реализация на общата централизирана инсталация участващите крайни потребители са си осигурили:

- Допълнителен топлоизточник за БГВ (електрическите бойлери са останали като резервен), повишаващ сигурността на снабдяването с топла вода;
- Комфорт на ползване на БГВ – избягва се ограничението за количеството ползвана БГВ от обема на индивидуалния бойлер.

2.1.3 Подобро качество на водоснабдяването

При проектите, които включват подмяна на съществуващите водопроводи за студена вода, крайните потребители получават нова инсталация, осигуряваща им:

- По-добро качество на доставяната вода (която е и питейна за част от живущите);
- По-ниска аварийност на водопроводите и другите елементи на инсталацията;
- Липса на проблеми с ниско налягане на водата по високите етажи на сградата.

a

b

Фиг. 3 – Примери за водопроводни тръби в панелен блок преди (а) и след (b) подмяна /Източник: [Veolia Energy Varna](#)/

2.2 Екологични ползи

Благодарение на значително повишеното ниво на енергийна ефективност при реализираното колективно централизирано подгряване на БГВ, крайното потребление на електроенергия е спаднало близо 2 пъти (спрямо базовия вариант с електрически бойлери)

Съответно при производителите на електроенергия са редуцирани и еквивалентни въглеродни емисии от порядъка на 40-50 tCO₂/година.

3 | Дейности и стъпки за реализацията на проекта

3.1 Свикване на общо събрание

Първата стъпка се състои в провеждането на Общо събрание на Етажната собственост на сградата, по време на което да бъде представен и разгледан съответният проект. За да бъде даден старт на проекта е необходимо получаването на съгласие от собствениците на минимум 67% идеални части от общите части на жилищната сграда.

3.2 Изготвяне на протоколи, гарантиращи легитимността на взетите решения

При поставянето на поканата за свикване на общо събрание и на копие от протокола с взетите решения с цел известяване на собствениците в сградата, се изготвят два допълнителни протокола, които биха предотвратили обжалвания, повдигнати от недоброжелатели, за легитимността на решенията. Подготвя се и декларация, с която домоуправителят декларира, че подписите, дадени по време на общото събрание, са положени в негово присъствие.

3.3 Нотариална заверка на протокола от общото събрание

Протоколът от общо събрание на етажната собственост с взетите решения се заверява нотариално, отново с цел подsigуряване на легитимността.

3.4 Договор с външна фирма

При участие на външна страна – фирма, която ще се заеме с изграждането на инсталацията, следва да бъде подписан договор, който регламентира взаимоотношенията с нея.

3.5 Техническо становище

Изготвяне на становище от проектант по съответната част (ОВК, Ел., ВиК), което служи за одобрение на разрешението за строеж, както и като проект за самото изграждане на инсталацията.

3.6 Присъединяване на инсталацията към комуналното дружество

Тъй като проектът касае инсталация, която след завършване трябва да бъде присъединена към мрежите на комунални дружества - към ВиК (в случай, че старата инсталация не е била присъединявана до момента) и към ЕРП, нейното изграждане трябва да бъде съгласувано с техническия отдел на комуналното дружество. Процедурата за съгласуване, сроковете, документите и етапите са различни за всяко дружество и обикновено са описани в одобрените от КЕВР общи условия на дружеството. При присъединяване на нова инсталация, съгласуването завършва с издаването на положително становище за присъединяване от страна на комуналното дружество, в което се определят параметрите и точката на присъединяване на инсталацията. На негова база се подписва предварителен договор с комуналното дружество за присъединяване на инсталацията. Техническото становище на инсталацията трябва да съответства на параметрите на присъединяване.

3.7 Подаване на заявление за издаване на разрешение за строеж 6-та категория

Подава се заявление за издаване на Разрешение за строеж 6-та категория (без приемателна комисия), към което се прилагат протоколът от общото събрание на етажната собственост, техническото становище от проектант по съответната част и становището за присъединяване към мрежата на комуналното дружество (в случай че инсталацията не е самостоятелна). Заявлението за издаване на разрешение за строеж се попълва в бланка на съответната община.

3.8 Издаване на разрешение за строеж

Преди да бъде реализиран проектът следва да се съгласува със съответната община. В 7-дневен срок, ако всичко е наред, общината издава Разрешение за строеж. Домоуправителят на етажната собственост (възложителят) и Регионалните дирекции за национален строителен контрол (РДНСК) получават писмо с оригинала на разрешението за строеж. След връчването му започва да тече 14-дневен срок за неговото обжалване и проверка. След изтичане на срока за обжалване, разрешението за строеж автоматично влиза в сила, след което може да започне изграждането на инсталацията.

3.9 Реализиране на проекта

Изграждането на съответната инсталация се актува съгласно Закона за устройство на територията (ЗУТ) спрямо нейния тип и категория. След приключване на изграждането, със съответния акт тя става законна, без да се налага приемането ѝ от приемателна комисия. Тъй като инсталацията трябва да бъде присъединена към мрежата на комунални дружества, се следват техните процедури.

3.10 Издаване на удостоверение за енергийни спестявания (опционална стъпка)

След първата година от експлоатацията на реновираната инсталация, тя може да бъде подадена към Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за оценка на спестените количества

енергия и въглеродни емисии, последвана от издаване на удостоверение за енергийни спестявания при крайни клиенти.

За допълнителна информация и примерни образци на документи по гореописаните стъпки за подобен проект са достъпни на <https://share Renewables.bg/concepts/project-concept/>.

4 | Изводи относно предпоставките за приложимост и рентабилност

Добра организация на етажната собственост

Това е един от критичните елементи за успешното стартиране и реализиране на разглеждания тип проекти. Във всяка етажна собственост има хора, които по-трудно се съгласяват на колективни дейности, затова е важно в нея да има енергични и мотивирани членове, които да намерят правилния индивидуален подход и да създадат организация.

Липса на централизирано топлоснабдяване

При текущите цени на енергоносителите, централизираното топлоснабдяване е с по-ниска единична цена на енергията от използването на електронагревателни уреди (напр. бойлери). Затова, в общия случай, подобен проект е икономически обосноваан в сгради, които не са топлофицирани.

Амортизирана водопроводна инсталация

Ако водопроводната инсталация (за студена вода) е стара, в много случаи тя е със стеснени сечения, големи загуби на налягане, наличие на външна и вътрешна корозия (влошено качество на водата), чести аварии (течове) и др. Това предполага нейната неизбежна подмяна в средносрочен план. Тази подмяна може да бъде реализирана като част от описания проект, което ще оптимизира инвестиционните разходи и ще се постигнат повече ползи за крайните потребители.

Наличие на опитна ESCO компания

Успешното и своевременно изпълнение на описаните в т. 3 множество стъпки и процедури, както и преодоляването на други технически и организационни препятствия при изпълнението на проекта, изискват изпълнителят да има богат опит в такива проекти, както и да е надеждна компания, познаваща и спазваща националното и местното законодателство.

Погрешен избор на схемно решение или оборудване, което не отговаря на целите на проекта (за енергийна ефективност, висока температура на подгръваната вода, управление на отдаваната мощност, работа в широк диапазон от външни температури и др.), също могат да компрометират проекта финансово и/или технически.

Ако проектът се реализира по ESCO схема или посредством Договор с гарантиран резултат, може да е предимство, ако компанията е подписала Европейския професионален кодекс за договори с гарантиран резултат.

Процедури по присъединяване към ЕРП и ВиК

Процедурите и условията за присъединяване към комуналните дружества, от които новата инсталация ще използва вода и електроенергия, могат да бъдат сложни и са критични за законосъобразността и рентабилността на проекта. Това е още един аргумент, предполагащ избора на опитна ESCO компания или консултант.

Наличие на централизирана водопроводна инсталация за топла вода в сградата

Повечето сгради от панелен тип в големите градове са построени с централни инсталации за отопление и топла вода за битови нужди, дори и никога преди това да не са били свързвани към топлопреносната мрежа на комуналното (топлофикационно) дружество.

Описаната по-горе процедура е олекотена и важи за сгради, в които има централна сградна водопроводна инсталация, която да бъде подобрена (реновирана или надградена) по проекта. Изграждането на изцяло нова инсталация се извършва с по-тежка процедура по одобрение, издаване на разрешение за строителство, изграждане и приемане.

Висока цена на електроенергията за бита

Колкото е по-висока единичната цена на електроенергията, която домакинствата заплащат за подгряване на водата в конвенционалните бойлери, толкова по-висока ще е финансовата равностойност на енергийните спестявания. Съответно и рентабилността на проекта ще е по-висока.

Наличие на помещение за разполагане на оборудването

За реализацията на проекта е необходимо достатъчно (според броя апартаменти) място за разполагане на буферните съдове, помпите, тръбните колектори и разводки, топлообменните апарати и др.

Компактност на сградата/инсталацията и обитаемост на апартаментите

Ако сградата и ползващите новата услуга апартаменти предполагат компактна централизирана водопроводна инсталация, това ще осигури по-ниски инвестиционни разходи, по-висока плътност на консумация и по-ниски топлинни загуби от водопроводите за топла вода. Всичко това способства за по-бързото изплащане на инвестициите и/или по-ниските разходи за подгряване на топлата вода.

Благоприятен климат

Съвременните термпомпи въздух-вода могат да работят дори и при много ниски температури на външния въздух (до -15°C, а някои и под -20°C). Все пак, при по-висока външна температура, термпомпите подгряват БГВ с по-висока енергийна ефективност. Съответно, в градове с по-топла зима (наред с други параметри като влажност на въздуха), такъв проект би бил по-рентабилен.